ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

[1]Α.Π.Θ., Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, Θεσσαλονίκη

2 Α.Π.Θ., Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, Τ.Θ. 262, 54124- Θεσσαλονίκη, e-mail tsitsoni@for.auth.gr

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Πολιτισμικό Τοπίο:

Ο όρος ***πολιτισμικό τοπίο*** *(cultural landscape)* αναφέρθηκε για πρώτη φορά από τον πολιτισμικό γεωγράφο C. O. Sauer σε ομιλία του το 1925, όπου δήλωσε ότι :

«ο πολιτισμός είναι το αίτιο,
η φυσική περιοχή το μέσον
και το πολιτισμικό τοπίο το αποτέλεσμα».

Τα πολιτισμικά τοπία έχουν πλέον αναγνωριστεί ως η ***διεπαφή μεταξύ φύσης και πολιτισμού.***

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Σύμφωνα με την UNESCO, τα πολιτισμικά τοπία εμπίπτουν σε τρεις κατηγορίες:

• **Σκόπιμα σχεδιασμένο και κατασκευασμένο από τον άνθρωπο**, όπως κήποι και πάρκα για αισθητικούς λόγους και που συχνά σχετίζονται με θρησκευτικά και μνημειακά κτίρια και υποδομές.

• **Οργανικά εξελιγμένο τοπίο**. Αυτό προκύπτει αρχικά από επιτακτικούς κοινωνικούς, οικονομικούς, διοικητικούς ή και θρησκευτικούς λόγους και έχει αναπτύξει την παρούσα μορφή του από την ένωσή του και σε ανταπόκριση με το φυσικό περιβάλλον του. Τέτοιου είδους τοπία αντανακλούν αυτή τη διαδικασία της εξέλιξης στη διάρθρωσή τους και στα επιμέρους στοιχεία τους. Διαιρούνται σε δύο υποκατηγορίες:

-Τα τοπία από πετρώματα, των οποίων η εξελικτική διαδικασία έλαβε τέλος κάποια στιγμή κατά το παρελθόν ειτε αιφνιδίως είτε κατά τη διάρκεια μίας περιόδου. Τα στοιχεία που το διακρίνουν και το καθιστούν σημαντικό πάντως είναι ευδιάκριτα ως φόρμες υλικών (still visible in material form).

-Τα συνεχόμενα τοπία τα οποία διατηρούν έναν ενεργό ρόλο στη σύγχρονη κοινωνία όντας στενά συνδεδεμένα με τον παραδοσιακό τρόπο ζωής, και στα οποία η εξελικτική διαδικασία διαρκεί ακόμη. Την ίδια στιγμή παρουσιάζει σημαντικές υλικές αποδείξεις της εξέλιξής του στον χρόνο.

• **Τα συνειρμικά πολιτισμικά τοπία.** Αυτού του είδους τα τοπία συμπεριλαμβάνονται εύλογα στην Λίστα Παγκόσμιας Κληρονομιάς λόγω των ισχυρών θρησκευτικών, καλλιτεχνικών ή πολιτισμικών συσχετισμών του φυσικού στοιχείου παρά των πολιτισμικών υλικών ενδείξεων, τα οποία μπορεί να είναι αμελητέα ή απόντα.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Όλα τα τοπία συνίστανται σε μια φυσική, αλλά συγχρόνως και σε μια πολιτιστική διάσταση. Ο δήθεν διαχωρισμός μεταξύ φύσης και κουλτούρας έχει κυριαρχήσει στον ακαδημαϊκό χώρο, στην περίπτωση του τοπίου όμως αυτός ο διαμερισμός είναι αντιπαραγωγικός και πρέπει να ξεπεραστεί, καθώς ***όλα τα τοπία είναι πολυδιάστατα και πολυλειτουργικά.***

Αυτά τα τοπία αντανακλούν μια σημαντική φυσική και πολιτιστική κληρονομιά (και υπό αυτό το πρίσμα σημαντική επίσης βιολογική και πολιτιστική ποικιλότητα) και μπορούν να θεωρηθούν το αποτέλεσμα σύνθετων αλληλεπιδράσεων μεταξύ ανθρώπων, χώρων, ειδών και περιβαλλοντικών συνθηκών.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Στο πολιτισμικό τοπίο:

- **η διάρθρωση των χωροψηφίδων**
- **η ποιότητα**
- **η λειτουργία τους**

είναι το αποτέλεσμα πολυετούς αλληλεπίδρασης φυσικών δυνάμεων και ανθρώπου.
Για τη διατήρηση του πολιτισμικού τοπίου είναι απαραίτητη η ανθρώπινη διαχείριση και για το λόγο αυτό είναι εύθραυστο και επιστρέφει στην φυσική του μορφή, όταν η ανθρώπινη επέμβαση εκλείψει ή μειωθεί.

Η ιστορία του οικοσυστήματος (φυσικό τοπίο) και η κατάσταση των ανθρώπων που ζουν εντός ή πέριξ αυτού δεν είναι σημαντικές μόνο για την πλήρη αντίληψη των κινητήριων δυνάμεων και των πιέσεων του τοπίου· διευκολύνουν, επίσης, την κατανόηση του πώς προέκυψε και του πώς η ανάπτυξή του και οι αλλαγές του μπορεί να γίνουν αντικείμενο διαχείρισης με βιώσιμο τρόπο.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

•Τα πολιτισμικά τοπία *«αφορούν ουσιαστικά τη **συνύπαρξη στον χώρο των τριών διαστάσεων του χρόνου- παρελθόν, παρόν, μέλλον-** οι οποίες συναντώνται στην έννοια της ιστορικότητας με τον πιο έκδηλο τρόπο: ζωντανές μαρτυρίες που πηγάζουν από μία ιστορική στιγμή του παρελθόντος ζητούν ερμηνείες μέσα από τα κοινωνικο-πολιτισμικά φίλτρα του παρόντος, για να προδιαγράψουν την πορεία τους στο μέλλον».*

•Ως βασικός παράγοντας της ατομικής και κοινωνικής ευημερίας και ως σημαντικό μέρος της ποιότητας ζωής του ανθρώπου, το τοπίο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο δημόσιου ενδιαφέροντος στο πολιτιστικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό πεδίο. ***Οι ανθρώπινες κοινωνίες προσπαθούσαν ανέκαθεν να προστατεύσουν και να διαφυλάξουν το ιερό και το καλαίσθητο.***

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Κανένας μνημειακός τόπος δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από το περιβάλλον εντός του οποίου «γεννήθηκε».

Και αυτό το γνώριζαν καλά στην αρχαιότητα, μέσα κι έξω από τα δικά μας σύνορα. Το διακρίνουμε, άλλωστε, κάθε φορά που επισκεπτόμαστε έναν αρχαιολογικό χώρο διαπιστώνοντας πόσο σοφά επέλεξαν τους τόπους που οικοδόμησαν οι αρχαίοι τεχνίτες και αρχιτέκτονες.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Στην Ελλάδα, η συνεχής κατοίκηση από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα έχει δημιουργήσει ένα εκτεταμένο αρχαιολογικό παλίμψηστο και ένα εξαιρετικά σύνθετο πολιτισμικό και φυσικό τοπίο.

Στην περιοχή των Δελφών τα παλαιότερα ευρήματα χρονολογούνται από τη νεολιθική εποχή (4000 π.Χ.) και προέρχονται από το Κωρύκειο Άντρο.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Σύμφωνα με το ICOMOS (International Council on Monuments and Sites), το οποίο συμπεριέλαβε το 1986 τον αρχαιολογικό χώρο των Δελφών στη λίστα Παγκόσμιας Κληρονομιάς, μετά από το Γενικό Συνέδριο της UNESCO το Νοέμβριο του 1972, οι Δελφοί αναγνωρίστηκαν ως μία από

«τις πολιτισμικές περιουσίες εξέχουσας αξίας των οποίων η μεταβίβαση στις μελλοντικές γενεές αποτελεί καθήκον της ανθρωπότητας.»

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Η μοναδική ποιότητα του τόπου πηγάζει από την ιδιαίτερη αρμονία που προέρχεται από τα ερείπια του ιερού χώρου και από το άμεμπτο τοπίο.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Κριτήρια σύμφωνα με τα οποία συμπεριλήφθηκαν οι Δελφοί στη Λίστα Παγκόσμιας Κληρονομιάς:

1. Η διάταξη των Δελφών αποτελεί ένα μοναδικό καλλιτεχνικό επίτευγμα. Το όρος Παρνασσός είναι ένα πραγματικό αριστούργημα όπου μία σειρά μνημείων χτίστηκαν και των οποίων τα σπονδυλωτή στοιχεία- ναοί, θησαυροφυλάκια κτλ- συνδυάζονται για να συνθέσουν μία δυνατή ***έκφραση των φυσικών και ηθικών αξιών*** του τόπου και μπορούν να χαρακτηρισθούν ως μαγευτικά.

2. Οι Δελφοί είχαν ***σημαντικό αντίκτυπο στον αρχαίο κόσμο***.

3. Φέρουν μία ***μοναδική κληρονομιά της θρησκείας και του πολιτισμού*** των αρχαίων ελλήνων.

4. Εντοπίζονται σε ένα υπέροχο ***φυσικό σκηνικό το οποίο παραμένει άθικτο*** και αποτελεί ένα συναρπαστικό παράδειγμα ενός πανελλήνιου ιερού.

5. Σύμφωνα με τους αρχαίους, ο Ναός του Απόλλωνα βρισκόταν στη θέση του ομφαλού του Σύμπαντος, του κέντρου της γης. Επομένως, οι Δελφοί είναι απτά ***συνδεδεμένοι με μια πεποίθηση παγκόσμιας σημασίας.***

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Αν και πολλά πολιτισμικά τοπία προστατεύονται από την νομοθεσία ακριβώς λόγω της ιδιότητάς τους,

εντούτοις

οι προστατευόμενες περιοχές δε συνεπάγεται πως αποτελούν πολιτισμικά τοπία.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

Η περιοχή ευθύνης του ΦΔΕΔ Παρνασσού εμπίπτει εντός των χωρικών ορίων:

<u>Τριών Νομών</u>

- Ν. Βοιωτίας
- Ν. Φωκίδας
- Ν. Φθιώτιδας

<u>Τεσσάρων Δήμων</u>

- Δήμος Λεβαδέων
- Δήμος Αμφίκλειας-Ελάτειας
- Δήμος Δελφών-Αμφίσσης
- Δήμος Διστόμου-Αράχωβας-Αντίκυρας.

Στα όριά του εντοπίζονται 18 οικισμοί.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Ο Παρνασσός αποτελεί ένα σύνθετο οικοσύστημα, στο οποίο εντοπίζονται ποικίλα τοπία και βιότοποι, με απόρροια να χαρακτηρίζεται από πλούσια και σπάνια βιοποικιλότητα.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Η προστατευόμενη περιοχή φιλοξενεί μεγάλο αριθμό φυτικών taxa, συνολικά 854, από τα οποία τα 6 είναι ενδημικά του Παρνασσού.

- *Centaurea musarum*
- *Hieracium gaudryi*
- *Eryssimum parnassi*
- *Euphorbia orphanidis*
- *Bupleurum capillare*
- *Campanula ripicula*

Στην περιοχή φιλοξενείται και μεγάλος αριθμός στενοενδημικών ειδών ενώ αρκετά είδη κατατάσσονται σε διάφορες κατηγορίες επικινδυνότητας
(σύμφωνα με WCMC, Π.Δ.67/1981, UNEP, R.D.B. και της Σύμβασης Βέρνης).

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Λόγω της ανεξέλεγκτης από αρχαιοτάτων χρόνων ανθρώπινης επέμβασης, η βλάστηση του Παρνασσού είναι σε μεγάλες εκτάσεις έντονα υποβαθμισμένη, αραιή και συχνά το μητρικό πέτρωμα και οι βραχώδεις εξάρσεις γίνονται το κυρίαρχο στοιχείο του τοπίου.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Η βλάστηση της περιοχής διακρίνεται σε τέσσερις ζώνες:

- **Ανωδασική Ζώνη Υψηλών Ορέων**
(Astragalo-Acentholimetalia)
και αυξητικός χώρος Astragalo-Daphnion
(άνωθεν δασοόριων έως κορυφή Λιάκουρα 2.457 μ) θαμνώδη, φρυγανώδη και ποώδη είδη.

- **Ζώνη Οξιάς – Ελάτης**
(Fagetalia sylvaticae)
και αυξητικός χώρος Abietion cephalonicae
(μεταξύ 600-1800 μ.)
κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica,*)
μαύρη πεύκη (*Pinus nigra*), φυλλοβόλες δρυς.

- **Ζώνη φυλλοβόλων πλατυφύλλων ή Παραμεσογειακή Ζώνη**
(Quercetalia pubescentis)
φυλλοβόλα δάση και πρινώνες κάτωθεν ζώνης Οξιάς-Ελάτης έως τους πρόποδες του Παρνασσού.

- **Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης**
μικρές κηλίδες, θαμνώνες αείφυλλων πλατύφυλων, της αριάς και του σχίνου (*Quercus ilex*) και ο σχίνος (*Pistaccia lentiscus)*.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Τα τοπία του Παρνασσού χαρακτηρίζονται από ποικιλομορφία και έντονη εποχιακότητα η οποία οφείλεται στους γεωλογικούς σχηματισμούς, τα καιρικά φαινόμενα αλλά και στα φυτικά είδη που εντοπίζονται στις ζώνες βλάστησης ανά εποχή.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Επομένως, η ποιότητα και η σπουδαιότητα της περιοχής έγκειται στην οικολογική και αισθητική αξία των φυσικών της στοιχείων, κυρίως στη βιοποικιλότητά της, καθώς και στην πολιτιστική αξία των αρχαιολογικών και ιστορικών της μνημείων.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Σύμφωνα με την έκθεση του ICOMOS το ***ιερό των Δελφών δεν μπορεί να διαχωριστεί από το περιβάλλον του*** και τα πρωταρχικά χαρακτηριστικά που έδωσαν το έναυσμα για την οργάνωση των λατρειών
(Κωρίκειο Άνδρο, Καστάλεια Πηγή, το Χίασμα).

Παρόλα αυτά δε θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μία σειρά ερειπίων μνημείων, ούτε ένας αρχαιολογικός χώρος με τη συνήθη έννοια του όρου.

Το τοπίο, το οποίο εγείρει από τα ανθρώπινα οικήματα το αληθινό τους νόημα, θα έπρεπε ξεκάθαρα να συμπεριληφθεί στην προστατευόμενη ζώνη. Αλλιώς ένα από τα πιο σημαντικά μνημεία του κόσμου θα χάσει το πλήρες νόημά του.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Οι εξελίξεις στη γεωργία, δασοκομία, στις υποδομές, στον τουρισμό και στην αναψυχή και, σε ένα γενικότερο επίπεδο, οι μεταβολές στην παγκόσμια οικονομία, σε πολλές περιπτώσεις επιταχύνουν το μετασχηματισμό των τοπίων.

Το πολιτισμικό τοπίο:

- είναι αποτέλεσμα πολυετούς αλληλεπίδρασης φυσικών δυνάμεων και ανθρωπογενούς δραστηριότητας

- αποτελεί σημαντικό μέρος της ποιότητας ζωής των ανθρώπων οπουδήποτε

Κρίνεται απαραίτητη η διατήρηση και διαχείριση του, καθώς *τοπίο και περιβάλλον αποτελούν το θεμέλιο λίθο της τουριστικής βιομηχανίας*.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΤΟΠΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Σύμφωνα με την «*Ευρωπαική Σύμβαση του Τοπίου*», διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο δημοσίου συμφέροντος από άποψη πολιτισμική, οικολογική, περιβαλλοντική και κοινωνική και συνιστά πόρο ευνοϊκό για την οικονομική δραστηριότητα, του οποίου η προστασία, η διαχείριση και ο σχεδιασμός μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Συμβάλλει στη διαμόρφωση της τοπικής κουλτούρας και αποτελεί ένα βασικό συστατικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, συνεισφέροντας στην ανθρώπινη ευημερία και παγίωση της Ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

Οφέλη της τοπικής κοινωνίας από τις προστατευόμενες περιοχές

•Οι περιοχές εθνικής κληρονομιάς αποφέρουν οικονομικά οφέλη στις περιοχές και τις τοπικές κοινωνίες μέσω της δέσμευσής τους για διαφύλαξη της κληρονομιάς και οικονομικής ανάπτυξης.

• Διαφυλάσσουν την ιστορία, διατηρούν τους φυσικούς πόρους και προσφέρουν οφέλη αναψυχής, τουρισμού και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

• Σύμφωνα με μελέτες οικονομικών επιπτώσεων του ***Essex National Heritage Commission*** οι περιοχές εθνικής κληρονομιάς στην Αμερική **συμβάλλουν κατά 12,9 δις. Δολάρια στην οικονομία της χώρας**. Τα οικονομικά οφέλη των περιοχών αυτών πραγματοποιούνται κυρίως μέσω του τουρισμού και της επισκεψιμότητας, ενώ κάθε Φορέας Διαχείρισης δρα ως καταλύτης για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής όπου λειτουργούν.

© Manos Spyridakis Photography 2012

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

• **Παρακολούθηση και έλεγχος των διαδικασιών μετασχηματισμού εντός του τοπίου.**
Η ενσωμάτωσή των διαδικασιών μετασχηματισμού στον περιφερειακό και τοπικό σχεδιασμό είναι αναγκαία για την εξασφάλιση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και για τη διατήρηση πολυλειτουργικών τοπίων.

• **«Προστασία τοπίων»** μέσω δράσεων προκειμένου να συντηρηθούν και να διατηρηθούν τα σημαντικά ή ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τοπίου, όσον αφορά την αξία του ως κληρονομιά, η οποία πηγάζει από τη φυσική του διαμόρφωση και/ ή από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

• **«Διαχείριση τοπίων»** μέσω βιώσιμης ανάπτυξης, προκειμένου να διασφαλιστεί η σε τακτική βάση συντήρηση του τοπίου, ώστε να κατευθύνονται και να εναρμονίζονται οποιεσδήποτε μεταβολές προξενούνται από κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές διαδικασίες.

• **«Σχεδιασμός τοπίων»** με μακροπρόθεσμη προοπτική, προκειμένου να αποκαθίστανται ή να δημιουργούνται τοπία.

• Εμπέδωση μιας νέας κουλτούρας, που πηγάζει από την ολιστική και ισόρροπη θεώρηση του φυσικού και του πολιτισμικού περιβάλλοντος και του τοπίου.

Ζάγκα, Θ. Θεοδώρα[1] **Τσιτσώνη, Κ. Θέκλα[2]**

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

• **Εντοπισμός και χαρτογράφηση** χαρακτηριστικών τοπιακών ενοτήτων του Παρνασσού

• **Δημιουργία «δικτύου πολιτισμικών τοπίων»**

- Σκόπιμα σχεδιασμένων
- Οργανικά εξελιγμένων
- Τοπίων πετρώματων
- Συνεχόμενων τοπίων
- Συνειρμικών πολιτισμικών τοπίων

• **Συγχώνευση ορίων προστασίας** Εθνικού Δρυμού Παρνασσού και της περιοχής προστασίας των Δελφών.

«Πάνω στους Δελφούς, αφού περάσεις το χωριό, και σε φέρει ο δρόμος μπροστά στο τέμενος, έχεις το αίσθημα πως μπήκες σ' έναν τόπο ξεχωρισμένο από τον άλλο κόσμο. Είναι ένα αμφιθέατρο φωλιασμένο πάνω στα πρώτα σκαλοπάτια του Παρνασσού. Κατά την ανατολή και το βοριά, τον κλείνουν οι Φαιδριάδες: η Υάμπεια που κατεβαίνει σαν την πλώρη ενός μεγάλου καραβιού και κόβει τη λαγκαδιά· η βόρεια Ροδινή όπου ακουμπά σχεδόν το Στάδιο. Κατά τη δύση ο βραχώδης τοίχος του Αϊ-Λια, και πιο πέρα τα βουνά της Λοκρίδας, η Γκιόνα, όπου βλέπεις τον ήλιο να βασιλεύει. Αν γυρίσεις τα μάτια κατά το Νοτιά, έχεις μπροστά σου τις ρωμαλέες γραμμές της Κίρφης και, στα πόδια της, τη λαγκαδιά του Πλειστού. Ο Πλειστός είναι ξερός το καλοκαίρι· βλέπεις να γυαλίζει στον ήλιο η στεγνή κοίτη του, όμως μια ροή από λιόδεντρα ξεχύνεται, θα 'λεγες, και πλημμυρίζει όλο τον κάμπο της Αμφισσας, ως το γιαλό, όπου τα πρωτοβλέπει ο θαλασσοπόρος. Πιο κοντά, είναι στιλπνές οι πέτρες των ερειπίων της Μαρμαριάς, όπου ξεχωρίζουν οι τρεις κολόνες του Θόλου. Πήγαινα να ξεχάσω την Κασταλία. Ωστόσο το νερό της έχει μιαν ευωδιά από θυμάρι».

«Δοκιμές», Γιώργος Σεφέρης